

METODA PROSTORNOG PLANIRANJA U ZAGREBU

(Nalozi Gradskog poglavarstva Gradskom zavodu za prostorno uređenje – izmjene GUP-a 2006. godine)

Nakon što su u ovoj zemlji ukinuti «prostorno planiranje» i «urbanizam», a uspostavljeno «prostorno uređenje» naši gradovi (a obala?) razvijaju se više stihijski nego planski. Vlada zakon jačega ili onoga koji je spreman i potući se za svoje interese, na što će nas zauvijek podsjećati neboder na uglu Avenije Grada Vukovara i Avenije nauka. Tajkuni imaju u svako doba dana slobodan pristup u kancelarije gradskih «dužnosnika» da tamo izbore svoje osobne i grupne interese. A udruge građana i građanske inicijative ne mogu u tekućoj izmjeni GUP-a izboriti pozitivno rješenje niti na jedne od svojih primjedbi koje se bave općim i javnim interesima.

Jedan aktualan javni dokument pruža nam mogućnost uvida u skrovite i nimalo ružičaste poslove «prostornog uređenja» u Gradu Zagrebu. To je dio dokumentacije koju su primili zastupnici Gradske skupštine i vijećnici gradskih četvrti u proceduri izmjena i dopuna GUP-a 2006. godine koja sadrži jedan *Zaključak (Gradskog poglavartva) o utvrđivanju liste prioriteta važnih projekata za Grad Zagreb* i još devet *Zaključke o dopunama* gore navedenog *Zaključka*.

U razdoblju od 14 mjeseci (13. 4. 2004. do 10. 11. 2005.) Gradsko poglavarstvo je 10 puta donosilo ukupno 10 *Zaključaka* sa ukupno 39 pojedinačnih «prioireta». Prva dva *Zaključka* sa 13 «prioriteta» potpisala je (tada formalna) gradonačelnica Vlasta Pavić, a ostalih 26 «prioriteta» gradonačelnik Milan Bandić. U preambuli svih *Zaključaka* stoji kao njihov pravni temelj članak 63. stavka 1. točka 10. Statuta Grada Zagreba, koji se ovdje citira, kako bi se vidjelo da ovi važni poslovi spadaju pod «druge poslove i zadaće» (dakle pod «razno»):

«U obavljanju izvršnih poslova u samoupravnom djelokrugu Grada Zagreba Gradsko poglavarstvo osobito: ...

10. obavlja i druge poslove i zadaće utvrđene zakonom i drugim propisima, ovim Statutom te odlukama i drugim aktima Grada Zagreba.»

Međutim, iz kratkih, ali ipak dovoljno jasnih opisa «prioireta» vidi se uopće ne radi o «popisu prioriteta» nego je to popis zahtjeva za izmjenu GUP-a, dakle **nalozi kako i što planirati na pojedinim lokacijama**. Ti nalozi zadiru u notorno stručne parametre prostornog plana (GUP-a) i nipošto ne mogu biti predmet političke volje Gradskog poglavarstva, već isključivo rezultat stručne elaboracije i valorizacije. Međutim, da se od urbanista očekuje bespogovono izvršavanje zadataka, vidi se iz same formulacije «prioireta»:

- Povećati koeficijent iskoristivosti ...
- Promijeniti namjenu da bi se omogućila gradnja ...
- Uskladiti ugovorene obaveze i namjenu (znači, ugovorilo se nešto suprotno namjeni prostora GUP-a i sada GUP to mora »uskладiti«)...
- Omogućiti realizaciju gradnje (najčešće se ne vidi koji elementi GUP-a se moraju mijenjati da bi se gradilo nešto je unaprijed zadano).

Kao što se nalodgodavci ne trude da zadrže barem formalno uvažavanje stručnog rada (pristojna formulacija bila bi napr. «Ispitati mogućnost povećanja koeficijenta iskoristivosti...» itd.), nije ih briga niti za eventualno sudjelovanje javnosti u odlučivanju o zaista velikim i značajnim promjenama GUP-a. Nije predviđena formalna procedura za povrat informacija o pozitivnim ili negativnim posljedicama unošenja zahtjeva u plan, kao što nije određeno mjesto i vrijeme sudjelovanja javnosti u donošenju takvih odluka. **Radi se dakle isključivo o jednomjernom nalogu, koji se mora izvršiti.**

Samo u prvom *Zaključku* ispred popisa «prioriteta» stoji uvodni tekst, iz kojeg se vidi da su formalni pokretači prijedloga pet gradskih ureda, koji zastupaju razne grupne i pojedinačne nosioce interesa:

«Gradsko poglavarstvo Grada Zagreba je razmotrilo dostavljene prijedloge prioriteta važnih projekata za Grad Zagreb, koje je pripremio Gradski zavod za planiranja razvoja grada Zagreba i zaštitu okoliša, prema predloženim prioritetima Gradskog ureda za gospodarstvo, Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb, Gradskog ureda za izgradnju Grada, Gradskog ureda za upravljanje imovinom Grada i Gradskog ureda za prostorno uređenje, graditeljstvo, stambene i pomunalne poslove i promet.».

Kod ostalih devet *Zaključaka* pokretači naloga su neimenovani.

Kao očigledan primjer, koji pokazuje da je potpuno neprihvatljiva ova metoda planiranja razvoj grada, može se razmotriti nalog kojim se traži da se

- Omogućiti realizaciju kongresnog centra (u bloku Savska-Jukićeva).

Poznato je da se radi o izrazito skućenom i malom, pretjerano izgrađenom bloku, posebno hotelom Westin. No, mnogo je važnije pitanje, kako se može stručno opravdati bilo kakovo daljnje sadržajno zagušivanje ovog već sada propterećenog gradskog područja, što se vidi iz svakodnevnih nepodnošljive prometne zagušenosti. (Pamti se nedavni međunarodni sastanak u istom hotelu, kada je cijeli grad bio dva dana doslovce blokiran).

U cilju oslobađanja gradskog centra od prometnih gužvi jedina logična planerska intervencija bilo bi sadržajno oterećivanje, a ne daljnje opterećivanje velikim sadržajima tog prostora. S tim principom u koliziju su i zahtjevi koji stoje iza slijedećih naloga Gradskog poglavarstva:

- Povećati koeficijent iskoristivosti (blok Badel)
- Povećati koeficijent iskoristivosti (blok Cesarčeva-Kurelčeva-Vlaška)
- Omogućiti gradnju Katoličkog bogoslovnog fakulteta (blok Vlaška-Palmotićeva)
- Omogućiti uređenje prostora za javnu namjenu (tri srednje škole u bivšoj vojarni Vlaška 57)

Takva metoda prostornog planiranja i tehnika izmjena generalnog urbanističkog plana jednog milijunskog grada dosada je nepoznata i nezamisliva u suvremenoj civilizaciji. Za pretpostaviti je da su *Zaključci* «procurili u javnost» u proceduri donošenja GUP-a, kao pokriće struke koja je naloge izvršila. **Ali, ne obrazlažu se (ekološke, socijalne i ekonomske) posljedice izvršenja tih naloga, niti se omogućava donosiocima konačne odluke (Skupština Grada Zagreba, koja će navodno zasjedati na Valentinovo!) da objektivno procjene njihovu prihvatljivost.**

Vera Petrinjak-Šimek
urbanistica u mirovini